

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Актуальні проблеми
вітчизняної та всесвітньої
історії**

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету
Випуск 12

Рівне – 2008

Збірник наукових праць

“Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії”

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 12. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – 309 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне).

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне).

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Члени редколегії:

Гайбонюк Володимир Дорофійович, кандидат історичних наук, професор, Заслужений діяч культури України (м. Рівне).

Галуха Любов Юріївна, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Давидюк Руслана Петрівна, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Жилюк Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог).

Литвинчук Анатолій Іванович, кандидат історичних наук, професор, Заслужений діяч культури України (м. Рівне).

Савчук Петро Оксентійович, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне).

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський).

Стоколос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Терешко Юрій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне);

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Згідно постанови президії ВАК України часопис „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії” визнано фаховим виданням у галузі історичних наук

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 4 від 30 листопада 2007 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.

Рівненський державний гуманітарний університет

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

**СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА
В ОСТАННІЙ ПРАЦІ Г.С.ДЕМ'ЯНЧУКА**

(Рец.: Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії

/Г.С.Дем'янчук, Б.Г.Дем'янчук, А.Г.Дем'янчук. – К.: Вид. центр “Просвіта”, 2006. – 296 с. –

Бібліогр.: с. 247-253.)

На сучасному етапі розвитку Української державності у формуванні національної самосвідомості, відродженні духовності та історичної пам'яті українського народу значну роль продовжує відігравати національне краєзнавство – галузь наукових знань, яка вивчає розвиток суспільства у його взаємодії з природою в межах окремих історико-географічних регіонів, адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів. За влучним виразом М.Ю.Костриці, відомого організатора краєзнавчого руху на Волині, президента Житомирського товариства дослідників Волині, сьогодні національне краєзнавство вступило в епоху ренесансу. Все більшої актуальності набувають комплексні регіональні дослідження, активно розгортається краєзнавчий рух. Однак викладачі гуманітарних вузів, в яких викладається історичне краєзнавство як навчальна дисципліна, продовжують, на жаль, відчувати потребу в змістовній науковій та навчальній літературі з даного предмету. Саме тому поява наукового видання Дем'янчука Г.С. “Українське краєзнавство: сторінки історії”, здійснене відповідно до плану комплексних заходів Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Т.Шевченка спільно з Міністерством культури та мистецтв України, сприймається на часі, оскільки, як зазначено в анотації до нього, рекомендується як навчальний посібник для наукових працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю – усіх тих, хто цікавиться проблемами краєзнавства та історії рідного краю.

Автор книги – Григорій Семенович Дем'янчук, знаний на Рівненщині журналіст, краєзнавець, дослідник історії, фольклору, життя і творчості письменників волинського краю. З 1992 р. і аж до раптової смерті, яка сталася 22 січня 2001 р., він працював доцентом на кафедрі українознавства Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, викладав “Краєзнавство” і “Музеєзнавство”, а також “Історію української літератури”. Рецензоване видання – своєрідний підсумок наукової праці та краєзнавчих досліджень Г.С.Дем'янчука, якими він займався упродовж усього свого життя, довершений його синами Богданом та Анатолієм.

Зазначимо, що структура праці відповідає закладеній у ній науковій концепції: висвітленню окремих сторінок українського краєзнавства (насамперед історичного краєзнавства). І як слушно зауважено авторами книги у передмові до видання, не претендує на всебічне розкриття теми, а є лише спробою висвітлення історії українського краєзнавства.

Структурно дане видання складається із вступу, чотирьох розділів, висновків. В основній частині роботи згруповані по окремих розділах і послідовно розглядаються проблеми витоків історичного краєзнавства (розділ I), краєзнавство ХІХ ст. (розділ II), становлення історичного краєзнавства (розділ III), краєзнавство ХХ ст. (розділ IV).

Формулюючи у передмові визначення поняття “краєзнавства”, автори книги услід за “Енциклопедією українознавства” (Т. 3. - С. 1159) виокремлюють два тлумачення цього терміну – в широкому і вузькому значеннях. В широкому значенні – це сукупність інформації про окремо взятую країну з погляду географії, природи, історії, етнографії, народного господарства тощо. А у вузькому значенні під краєзнавством розуміється вивчення якоїсь невеликої території окремої країни. Зауважимо, що на сьогодні в українській історичній науці прийнято обмежувати об'єкт краєзнавства територією лише певної частини України – окремих населених пунктів, адміністративно-територіальних одиниць, країв тощо. Що стосується сукупності інформації про окрему взятую країну, то її дослідження – прерогатива країнознавства. Так, щодо сукупності інформації про Україну цілком прийнятний термін “українознавство”.

Наголосимо, що автори рецензованої книги віддають перевагу тлумаченню краєзнавства в широкому розумінні цього терміну, як власне, вони самі констатують, продовжують розуміти краєзнавство в країнах Заходу. І хоча такий підхід, як ми вже зазначали, суттєво відрізняється від розуміння краєзнавства в сучасній українській історіографії, між науковим краєзнавством і країнознавством є багато спільних ознак. По суті краєзнавство є нижчою ланкою країнознавства і разом з останнім дозволяє відтворити цілісний образ України як окремої держави.

Попри все позиція авторів щодо розуміння предмета краєзнавства має право на існування, хоча б з точки зору можливості подальшого обговорення даної теоретичної проблеми, тим паче, що самі автори

у передмові зазначили актуальність та необхідність розроблення питань з теорії та методики краєзнавства.

У двох підрозділах першого розділу автори зробили спробу поєднати систему народних знань про рідний край, акумульовану в усному літописі народної пам'яті (переклади, топоніми, легенди, пісенний епос тощо) про навколишні об'єкти природи, пам'ятки історії та культури з етапом зародження писемного опису подій, зафіксованих у творах давньої української літератури, у яких подається різнобічна цінна інформація для сучасних краєзнавчих досліджень.

Серед сучасних українських дослідників періодизації розвитку історичного краєзнавства прийнято цей період виокремлювати як протокраєзнавчий (до середини XVIII ст.) - час витоків краєзнавства в давньоруському, а згодом козацькому літописанні, в подорожніх книгах мандрівників тощо.

Другий і третій розділи рецензованої праці структурно пов'язані між собою і окреслюють період становлення і розвитку українського краєзнавства. У найбільшому за об'ємом поданої інформації першому підрозділі третього розділу розкрита роль наукових товариств, організацій, музеїв у становленні краєзнавчого руху в Україні, і в його системі історичного краєзнавства як культурно-освітньої і наукової галузі.

Відзначимо, що матеріал викладено з урахуванням відмінностей в умовах перебування українських земель у складі як царської Росії, так і Австро-Угорської імперії, які, безперечно, впливали на формування і розгортання краєзнавчого руху. Привертає увагу ґрунтовно підготовлений сюжет про діяльність Товариства дослідників Волині, яке на початку XX ст. відіграло важливу роль у становленні наукового краєзнавства в Україні. Значний інтерес викликає ретельно підібраний матеріал, присвячений розкриттю ролі музеїв в краєзнавчій діяльності.

Слід відзначити, що Г.С.Дем'янчуку як досвідченому журналісту і талановитому письменнику були близькими теми, у яких органічно пов'язана краєзнавча діяльність із видавничою справою, насамперед пресою. Як відомо, впродовж довготривалого часу (майже трьох десятиліть) в обласній газеті Рівненщини він вів рубрику "Наш рідний край", започатковану ним особисто. Ось чому велике зацікавлення викликає заключний підрозділ третього розділу під назвою "Краєзнавство і преса", в якому йде мова про випуск газет та часописів в губерніях підросійської України як світського, так і церковного спрямування, які поширювали краєзнавчі знання серед місцевого населення.

Четвертий розділ зазначеної праці знайомить з окремими сторінками розвитку краєзнавства як в радянській Україні, так і на західноукраїнських землях, які перебували у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії. Зазначимо, що автори фокусують увагу на принципових відмінностях у розвитку краєзнавства в Радянській Україні в добу так званої українізації (20-і рр.), і в умовах утвердження сталінської тоталітарної системи (30-і рр.). Це знайшло відображення в одному із підзаголовків четвертого розділу "Золоте десятиліття" і "залізна мітла". Детально і достатньо аргументовано в заключному підрозділі останнього розділу книги проаналізована роль української діаспори в розвитку українського краєзнавства, яка, за влучним виразом авторів, внесла у нього потужний національний струмінь.

Зазначимо, що книга написана на широкій джерельній базі, про що свідчить доволі обширний список літератури. На жаль, у переліку використаної літератури відсутні важливі роботи багатьох науковців, які сьогодні продовжують працювати в галузі краєзнавства та історичної регіоналістики, і в останні п'ять років опублікували ряд статей та видали низку наукових праць, зокрема, П.Тронька, Я.Верменич, Л.Баженова, М.Костриці, В.Прокопчука, хоча, посилення на окремі їх праці, які з'явилися у світ до 2000 р., в роботі присутні. Однак це зауваження звернене до тих членів авторського колективу, хто завершував упорядкування видання. Вагомості рецензованої наукової праці надає ретельно складені іменний та географічний покажчики.

В широкий читацький світ вийшла цікава і вельми потрібна усім, хто цікавиться проблемами українського краєзнавства книга. Сподіваємося, що її п'ятитисячний наклад у першу чергу дійде до української молоді, насамперед студентства, перед якою –неозорий простір досліджень історії рідного краю.

З М І С Т

Розділ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

<i>О.Удовенко, М.Юрій</i> КОЗАЦТВО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН	3
<i>О.Лобко</i> ПОСЕСІЯ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ В ТЕПЛИЦЬКО – БУБНОВЕЦЬКО – СИТКОВЕЦЬКОМУ МАЄТКУ РОДИНИ ПОТОЦЬКИХ СЕРЕДИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	16
<i>О.Шмид</i> ЗЕМЕЛЬНА РУСИФІКАЦІЯ ВОЛИНИ ПІСЛЯ ПОЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ 1863 РОКУ	25
<i>Г.Потапнікова</i> ОСОБЛИВОСТІ КОНТРАБАНДНОГО ПРОМИСЛУ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У КІНЦІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	30
<i>І. Міляевич</i> РОЛЬ ВОЛИНСЬКОГО ЗЕМСТВА У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	33
<i>О.Колесник</i> ЦЕРКОВНЕ ПРОПОВІДНИЦТВО ЯК САМОБУТНІЙ ДУХОВНИЙ ЖАНР (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧАСОПИСУ „ПОЛТАВСКИЕ ЕПАРХИАЛЬНЫЕ ВЕДОМОСТИ”)	40
<i>А.Киридон</i> ДЕРЖАВА – ЦЕРКВА – СУСПІЛЬСТВО В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ ПЕРІОДУ 1917 – 1930-Х РОКІВ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	46
<i>В.Милуць</i> В. ЛИПИНСЬКИЙ І ЦЕРКВА.....	54
<i>П.Долганов</i> ЗАХИСНА ЕКСПАНСІЯ: ЕКОНОМІЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД	57
<i>В.Власенко</i> КОСТЬ МАЦІЄВИЧ НА ЧОЛІ БЮРО ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛУБУ В ПРАЗІ	63
<i>М.Гон</i> ЄВРЕЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ АВТОРИТАРНИХ/ТОТАЛІТАРНИХ РЕЖИМІВ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1930-Х – ПОЧАТОК 1940-Х РОКІВ).....	68
<i>Л.Романець, І.Романюк</i> МАТЕРІАЛЬНО-ПОБУТОВІ УМОВИ ПРАЦІ ПОВОЄННОГО УЧИТЕЛЬСТВА УКРАЇНИ	72
<i>О. Ворон</i> ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ	76

<i>С.Филипчук</i> УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ХРИСТІЯНСЬКИХ ПАРТІЙ У ПАРЛАМЕНТСЬКИХ (1998,2002, 2004 рр.) І ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ (2006 р.) ВИБОРАХ	80
<i>В.Виткалов., О.Граб</i> ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	85
<i>Ю.Гриценко</i> УКРАЇНО-ІНДІЙСЬКІ СТОСУНКИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН.....	91

Розділ 2. ІСТОРІЯ ВОЛИНИ. КРАЄЗНАВСТВО

<i>Л.Казначеева</i> СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДВОРЯНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (60 - ТІ РОКИ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	97
<i>Я.Цецик</i> ДІЯЛЬНІСТЬ УНДО НА ВОЛИНІ У КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПАРТІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1935-1939 РР.)	104
<i>В.Борщевич</i> УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК НИКАНОР ПАШКЕВИЧ (ДО СТОРІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	113

Розділ 3. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

<i>К.Ерофеев</i> КАЛЬВИНИЗМ В САНКТ-ПЕТЕРБУРГЕ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ(ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ)	120
<i>С.Дегтярьов</i> ЧИНОВНИКИ СУДОВИХ УСТАНОВ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У КІНЦІ ХVІІІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ І МАТЕРІАЛАХ ПОВІТОВИХ СУДІВ)	123
<i>Ю.Федорик</i> АНТИУНІАТСЬКА ПОЛІТИКА ЦАРСЬКОЇ ВЛАДИ В КІНЦІ ХVІІІ – ХІХ СТ., ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-РЕЛІГІЙНІ ВІДНОСИНИ НА КОЛИШНІХ СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	129
<i>С.Атаманенко</i> РОЗВИТОК ІМІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США В ПЕРІОД ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ І РЕКОНСТРУКЦІЇ.....	135
<i>С.Косяк</i> НІМЕЦЬКИЙ КОЛОНІАЛЬНО-ТОВАРИСЬКИЙ РУХ 70-Х – ПОЧАТКУ 80-Х РОКІВ ХІХ СТ.	138
<i>Н.Плюта</i> ФРАНЦУЗЬКИЙ КОЛОНІАЛІЗМ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.: ТЕРИТОРІАЛЬНЕ РОЗШИРЕННЯ ТА ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ	141

<i>Т.Телькієна</i> СИСТЕМА НАРОДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА У ФРАНЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ПОГЛЯД РОСІЙСЬКИХ КОНСЕРВАТОРІВ	150
<i>Д. Ласкавий</i> АНГЛО-ПЕРСЬКА НАФТОВА КОМПАНІЯ І ТОВАРИСТВО «БРАТИ НОБЕЛЬ»: НОВІ МОТИВИ АНГЛО-РОСІЙСЬКОГО СУПЕРНИЦТВА В ПЕРСІЇ (1910 – 1913)	156
<i>О.Ворон</i> СОКОЛЬСЬКИЙ РУХ У ПЕРІОД ІСНУВАННЯ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	164
<i>М.Карпенко</i> РОЛЬ КИТАЙСЬКИХ Й ІНШИХ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ ФОРМУВАНЬ У ЗАВОЮВАННІ ТА УТРИМАННІ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В СІЧНІ – ТРАВНІ 1919 Р.	169
<i>Н. Венгер</i> МЕНОНІТСЬКЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА СОЦІАЛЬНІ КОНФЛІКТИ В РОСІЇ У 1917-1920 рр. (НА ПРИКЛАДІ ПІВДЕННОРОСІЙСЬКИХ ГУБЕРНІЙ)	175
<i>О.Нагорнюк</i> РОСІЙСЬКИЙ ФАКТОР У ВИБОРАХ ДО ЗАКОНОДАВЧИХ ІНСТИТУЦІЙ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (1920-ті – 1930-ті РР.)	183
<i>О.Давлстов</i> НЕУРЯДОВІ МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ "ІІІ РЕЙХУ" І ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УРЯДУ А.ГІТЛЕРА (1933-1936)	188
<i>Л. Коваленко</i> ВИСВІТЛЕННЯ ПАДІННЯ БЕРЛІНСЬКОЇ СТІНИ В МАТЕРАЛАХ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	193
<i>S. Wilk</i> WYKORZYSTANIE INTERNETU PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ I ELITY POLITYCZNE W RELACJACH Z MIESZKAŃCAMI WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO	198
<i>В.Пінцак</i> ПРИДНІСТРОВСЬКИЙ КОНФЛІКТ ЯК ФАКТОР УСКЛАДНЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ ВЗАЄМИН УКРАЇНИ	207
<i>О.Неприцький</i> ВЕЛИКА БРИТАНІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ.	210
<i>В.Газін</i> НОВА БАЛКАНСЬКА КРИЗА НА РУБЕЖІ СТОЛІТЬ	214
<i>В.Завадський</i> ВСТУП КРАЇН БАЛТІЇ У ЄС ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ (1991-2004)	220
<i>Г.Роціна</i> ФАКТОР ІНОЗЕМЦІВ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ НІМЕЧЧИНИ	226
<i>М.Кабачинський</i> ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ (Із циклу “Історія прикордонних структур зарубіжних країн”).....	237

Розділ 4.
ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ТА ПРОЦЕСИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ.
МЕТОДОЛГІЯ, ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

<i>Я.Кравченко</i> ПРОБЛЕМИ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ КІНЦЯ ХVІІІ - ХІХ СТ. У ПРАЦЯХ ФРАНЦУЗЬКОГО ІСТОРИКА ДАНІЄЛЯ БОВТА	244
<i>О.Кіян</i> ІСТОРИЧНА ГЕОГРАФІЯ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА	248
<i>Є.Сінкевич</i> ЛЬВІВСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ. ДО ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯННЯ З КРАКІВСЬКОЮ І ВАРШАВСЬКОЮ ІСТОРИЧНИМИ ШКОЛАМИ	254
<i>В.Яремчук</i> УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОТВОРЕННЯ В АЛЬТЕРНАТИВНИХ КОНЦЕПЦІЯХ УКРАЇНСЬКИХ РАДЯНСЬКИХ ІСТОРИКІВ (СЕР. 50-Х – ПОЧ. 70-Х РОКІВ).....	257
<i>В.Михайлов</i> УКРАЇНСЬКА СВІТСЬКА РУКОПИСНА КНИГА ХVІІ - ХVІІІ СТОЛІТТЯ В НАУКОВОМУ ДОРОБКУ О.АПАНОВИЧ	261
<i>Б.Острогорова</i> КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ДИСКУРСУ ПОСТМОДЕРНУ	266
<i>М.Ślęzak</i> PRAWA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH W POLSCE W ŚWIETLE USTAWY O MNIEJSZOŚCIACH NARODOWYCH I ETNICZNYCH ORAZ O JĘZYKU REGIONALNYM.....	272
<i>В. Szegda</i> MNIEJSZOŚCI NARODOWE A POLSKIE MEDIA W PRACACH SEJMOWEJ KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH IV KADENCJI SEJMU RP (ze szczególnym uwzględnieniem mniejszości ukraińskiej).....	275
<i>С.Троян</i> ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОГО КОЛОНІАЛІЗМУ: ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА	279
<i>О.Северова</i> ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЯ В ПЛАНАХ ТА ПРОГРАМАХ ДЕКАБРИСТІВ	284

Розділ 5.
МАТЕРІАЛИ ТРЕТЬОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
„ЕВОЛЮЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”
(1 – 2 листопада 2007 р., м. Рівне)

<i>І.Марчук, В.Мушировський</i> КОЛЕКЦІЯ ЗБРОЇ РІВНЕНСЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ	287
<i>Ю.Візітів</i> КОРОТКИЙ СЛОВНИК ВІЙСЬКОВОЇ ФОРМИ, СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЗБРОЇ	295

**Розділ 6.
РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, РЕФЕРАТИ ТА ОГЛЯДИ**

Ю.Войцехівський

Юрій Лизогуб: ЩЕ НЕ ПРОЙДЕНО ШЛЯХ!

(До ювілею доктора історичних наук, професора ЮРІЯ МАРКОВИЧА ЛИЗОГУБА)299

О.Прищеп

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА

В ОСТАННІЙ ПРАЦІ Г.С.ДЕМ'ЯНЧУКА

(Рец.: Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії

/Г.С.Дем'янчук, Б.Г.Дем'янчук, А.Г.Дем'янчук. – К.: Вид. центр “Просвіта”, 2006.

– 296 с. – Бібліогр.: с. 247-253.) 301

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 302

ЗМІСТ 304

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 12

Відповідальний за підготовку збірника до видання – С.С. Троян

Відповідальний за випуск – В.М.Шеретюк

Комп'ютерна верстка – С.С.Троян

Обкладинка – О.Я.Тарасюк

Підписано до друку 5. 01. 2008 р. Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”. Наклад 100. Обліково-видавничих аркушів 32,94. Віддруковано засобами оперативної поліграфії ПП Самборський І.О., вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2008. – Випуск 12. – 309 с.